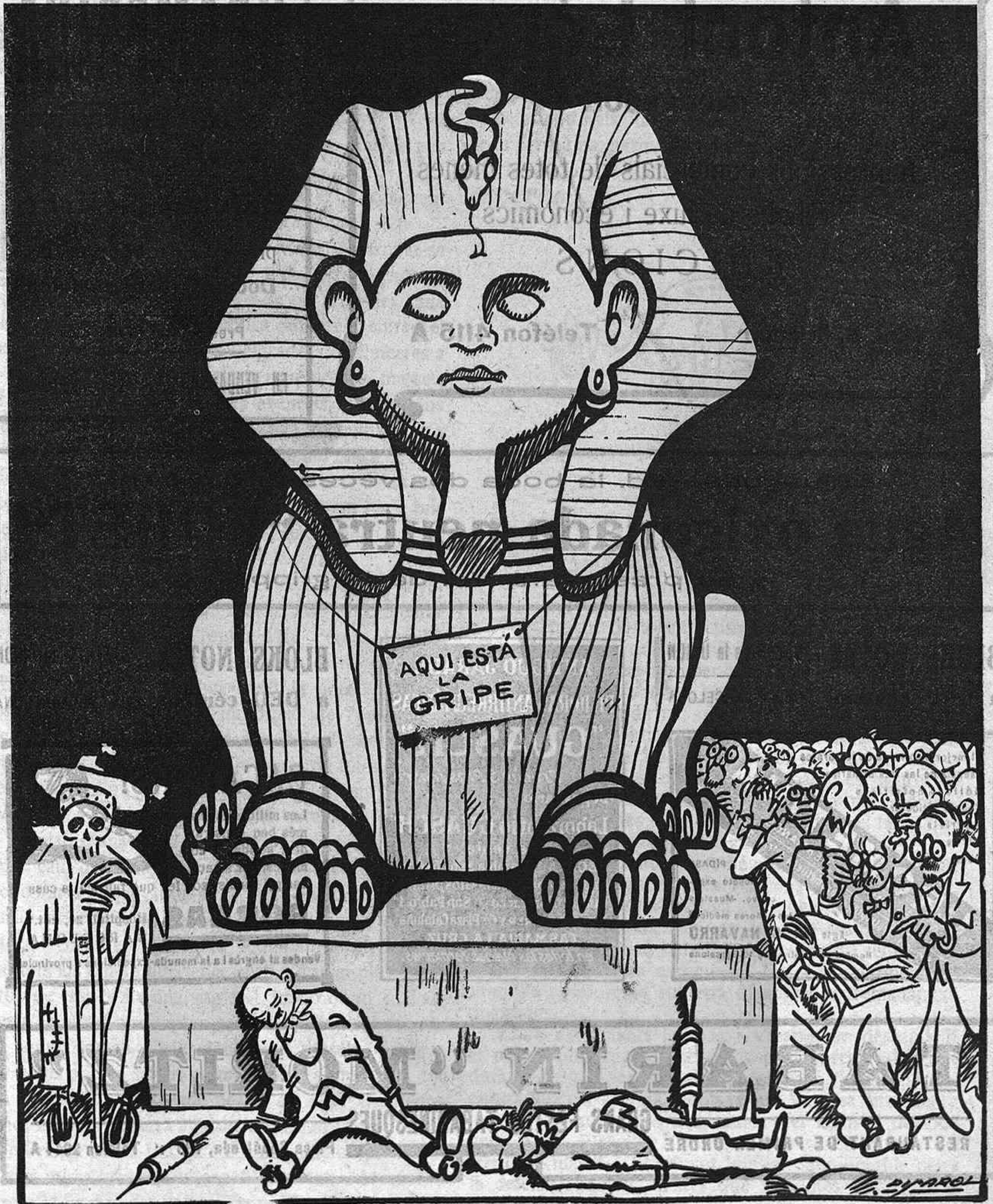

L'Esquella de la Torratxa

Any XL :: Núm. 2080

15 cèntims==Atrassats 30

Barcelona, 8 Novembre de 1918

L'ESFINX

(c) Ministerio de Cultura 2006

—No us hi trenquen el cap, senyors doctors. El meu microbi restarà eternament en el misteri.

Tintes bones qualitats

UNIO, NUM. 3

Bazar DE LA Unión

Utils per a escriptori

BARCELONA

Antoni López

IMPRESSOR

Impressions comercials de totes menes
Treballs de luxe i econòmics

EDICIONS

Olm, 8, interior

Teléfono 4115 A

Per a conservar la boca sana

KRAMERINA

ELIXIR DENTRIFIC

segons fórmula de

D. Josep Meifrén

preparat en el laboratori del
Doctor Cabot Cadafalch

Preu del frasc 4 pessetes

EN VENDA: Diputació 264. - Barcelona

Enjuáguese Vd. la boca dos veces al día con

Agua oxigenada neutra "FORET"

y se preservará Vd. de la grippe

BLOKS NOTES BAZAR de la UNION

a DEU céntims Unió, 8-BARCELONA

El mejor disolvente de los uratos
Asepsia de las vías urinarias
Oálculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Rifus
Gota

UROMETINA

LAMBIOTTE HERMANOS
5 nombres: Urolonina - Hexamellano tetramina - Formina

PIDASE folleto explicativo. Muestras a los señores médicos
Agte gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

ANTIGUO JARABE
Y
PILDORAS ANTIRREUMÁTICAS

"GUASCH"

Precio: 5 Ptas frasco

Depositarlo:

Laboratorio "GUASCH"

De venta:

SEGALÁ - Rambla San José, 14
HIJOS DE VIDAL Y RIBAS - Hospital, 2
FARMACIA DEL LICEO - San Pablo, 1
VICENTE FERRER Y CA Plaza Cataluña
FARMACIA LA CRUZ

en todas las buenas farmacias.

BLOKS NOTES BAZAR de la UNION

a DEU céntims Unió 8 BARCELONA

CAÇADORS!

Les millors espadenyes
més ben construïdes,
sòlides i còmodes, per a caça,
camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent.
BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda-Expedicions a provincies

TABARIN "MORITZ"

RESTAURANT DE PRIMER ORDRE

GRANS FESTES TABARINESQUES

Plaça Sepúlveda, 183 :: Teléfono 2044 A

ELS DIES INEFABLES

LS amics ens saluden efusius per la guerra guanyada.

—Sí, sí però ja guanyem massa.

Guanyar massa és trobar-se amb dotze titulars refulgents al diari; firmar-se un armistici cada dos dies; proclamar-se una república cada tres; entrar el dilluns a Trieste, el dimarts a Belgrado, i el dimecres a Gant; menysprear els presoners perquè ne fan masses; deixar de comptar els quilòmetres avançats, perquè ens perdríem; anar cridant visques a Servia reconquerida, a la Itàlia redimida, a Polònia ressucitada, a França i Bèlgica deslliurades. Es excessiu per a un sol cor, i un sol estòmec. L'ànima cau en extasi cotidianament i a seguir l'empenta de la nostra joia hauríem d'anar dematí i vespre fent commemoracions per bars i restaurants.

Però jo vaig tenir el meu dia d'exaltació, el 13 d'octubre. Aquell dia, era costum meva, anar al cementiri civil a posar unes flors en la tomba d'En Ferrer, fusellat el 13 d'octubre de 1909, però els nostres diaris anunciaven «La capitulació d'Alemanya», amb la nota acceptant el programa d'En Wilson i la imposició de l'evacuació. La Victòria! Vaig sentir a la gola el nús de l'emoció, els ulls humits, i *La Marsellesa* que'm sortia de totes les entranyes. Davant d'un cartell de guerra del tinent Druot, un *poilu*, dret a la trinxera, plè d'una serena força, que mira, rodejat d'una llum daurada, els resplandors de l'aurora, el cant de França ressona com una oració. Després vaig decorar el meu trau amb una cinteta tricolor, la «cocarde» dels meus 14 de juliol, d'abans de la guerra, la mateixa «cocarde» que'm va acompanyar al front, i agafant tots els diners que tenia, sortí al carrer plè de sol.

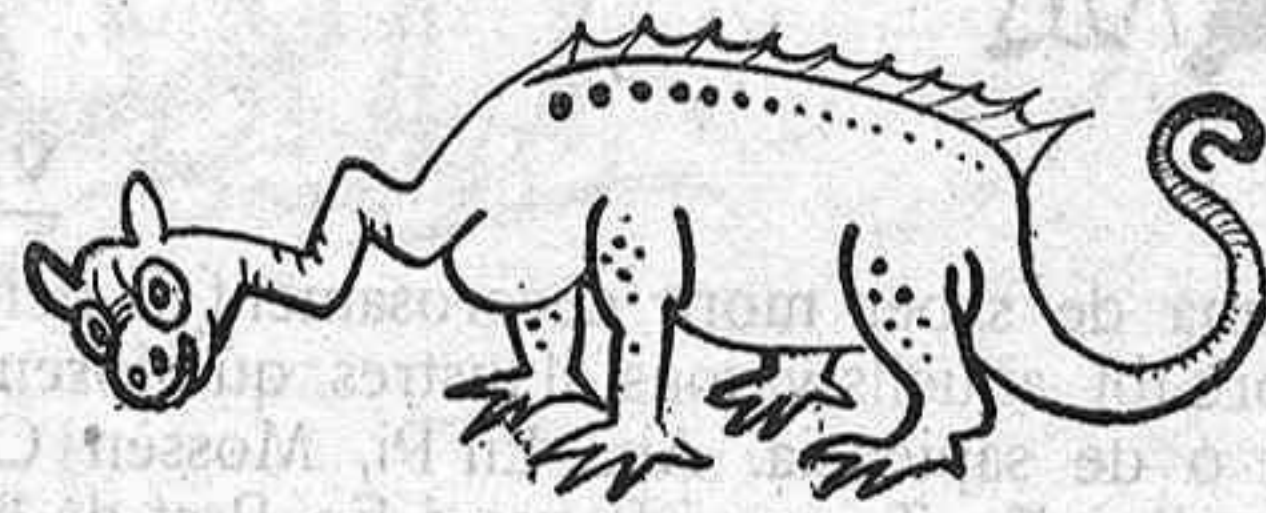
Prop de casa hi ha una església. Jo no dono mai almoines als pobres que capten prop dels temples. A cada pobre, aquell dematí, li vaig donar una pesseta. Segurament aquells pobres serien germanòfils. I al mig dia, tot sol, en el recó d'un restaurant, posant en el vi de Reims una mica de pols de terra agafada a Verdun, vaig beure el vi de França per la França amb més unció que el vi de la seva missa primera un capellà creient. Al tornar a casa, sota la imatge del *poilu*, vaig posar un ram de flors

del meu jardí. Aquell dia, havia estat el dia més venturosos de la meua vida.

Després, les rendicions, les victòries. Turquia que cau; Àustria que s'agenolla... Era com si els aliats fossin uns tiradors que sempre fessin diana, com uns jugadors que encertessin sempre el pleno. Me recordava les velles lectures infantils de *El conde de Montecristo*. Ja ha caigut un, ara l'altre, i l'altre... Edmond Dantès anava fent justícia.

Ara resta Alemanya. Quan arribi la seva caiguda, renovaré les flors sota la imatge del soldat de França, tornaré a posar-me la «cocarde», i en lloc de distribuir unes pessetes entre els pobres templaris, les enviaré al rector de la parròquia, germanòfil, per a que resi pels nostres morts i begui el vi de la seva missa per la victòria i glòria de França...

PARADOX

MUNICIPALESCA

El tret per la culata

Per damunt de tota discussió, està l'enrenou ocasionat pel primer pas donat publicament pel Consell de Govern, creat, com se sap, per a estalviar temps i baralles.

En la penúltima sessió, i amb motiu de la presentació de lo que podríem dir-ne, «declaració ministerial», quedà el Consistori convertit en una mena de sucursal de Càn Garlanda. Els crits, les menaces i les reticències, més o menys enmetzinades, eixordaren l'espai. Les figures de d'En Jaume i d'En Fivaller, que serveixen la porta d'entrada, s'estremiren més d'un cop amb l'avalot i el fàstic que del Saló de Sessions els arribava.

Capdills de la batuca, que bé podríem dir-ne familiar, sigueren els senyors Vinaixa i Emilià Iglesias. Aquest, amb la seva oratòria incisiva i eloqüent i amb les seves parrafades governamentals, en les que exaltà un i altre cop la responsabilitat de l'obra de govern. El senyor Vinaixa, amb les seves escomeses. La seva argumentació simplista i pintoresca, rublerta d'imatges extremadament divertides.

Entre els senyors Iglesias i Vinaixa, se descapdellà el debat, que ocupà gairebé les cinc hores i mitja que durà la sessió. Diem els senyors Iglesias i Vinaixa, perquè encara que els senyors Llopis i Martí Ventosa feren sentir la seva veu en contra del dictamen del Consell de Govern, quedà el senyor Vinaixa com veritable campió del terrible «match». El senyor Iglesias, immillorable per a la defensa. Fent al menys que s'apuntés l'adversari el menor número de «goals».

Resultat del bat i bull? El que quedessin les coses en el ésser i estat que tenien abans de la sessió. Terminà el duel i els adversaris no's reconciliaren. Vol dir això, que segueix oberta la porta a futures divergències que, naturalment, donaran peu a tantes altres discussions.

Lo que havia d'ésser economia de temps i saliva, estalvi de llum i de feina, se tornà de moment, contra els patrocinadors del Consell de Govern. Durà la sessió prop del doble que les ordinàries. Per si mancava quelcom, se deixà per a un altre dia el sens fi de dictàmens continguts en l'ordre del dia.

I anem tirant.

A CAU... D'ORELLA

Vanitas

Té fama de saber morir decorosament la gent catalana, sobre tot aquells varons il·lustres que fóren espill de virtut o de sapiència. Així En Pi, Mossèn Cinto, i En Maragall, i En Torres i Bages, i En Prat de la Riba. En altres pobles, o per voluntat o per coincidència, els homes famosos diuen a l'agonia unes paraules decoratives. En les antologies de frases cèlebres, la meitat són de moribunds que diuen pensaments.

Amb l'epidèmia alguns dels nostres caps de brot han conseguit hores temeroses, i entre ells En Xenius. Quan ho sapiguérem, tot i abominant d'aquesta malaltia que podia emportar-se'n estúpidament a un dels nostres més preclars enginys, percebírem una curiositat, la de l'actitud que podia pendre En Xenius davant de lo inevitable.

En Xenius no va tenir temps de recitar cap concís glosari perquè sortosament la seva gravetat va ésser mesurada amb normes, però sabent-la i comprenent que la ciutat la sabia, va voler fruir una mica de glòria, i cridant a la seva secretària li digué:

—Procurarà senyoreta saber aquells que han vingut fins aquí a preguntar per la meva salut, pels que preguntaren a la porteria, i pels que ho feren a l'Institut de Estudis.

Tal fou la preocupació d'En Xenius en el llit del dolor. I ara, ja bò, suposant que premiarà o castigarà an els que anaren o nó a preguntar per ell, els petits filòsofs i els petits poetes de la «Lliga», estan una mica inquiets, esperant el premi o el càstic.

El desencant

Els infortunats germanòfils no poden avenir-se a la desfeta. Quatre anys de gesticulacions i vociferacions, per a presenciar el triomf sobtat i excessiu dels enemics! A l'excel·lent Marsillach li succeeix una cosa semblant. No és que sigui germanòfil, però és anticatalanista, i els anticatalanistes com els germanòfils pateixen la desilusió infinita de la victòria enemiga.

Vint anys—em deia En Marsillach—combatint a la «Lliga» i a En Cambó el fan ministre. Vint anys renegant del catalanisme, per a que ara perquè si, perquè ho fan per Europa, donguin l'autonomia a Catalunya.

Nosaltres pensàrem amb aquella sarçuela de l'Arniches: «El amigo Melquiades». Aquest, enamorat d'una xicota que se n'hi burla, arriba a portar-li les saques de la roba rentada i l'amic Melquiades, malinçònic, medita:

—«Veinte años de hacer el tenorio y ya ves que sacas!»
Li expliquem l'anècdota.

—Vostè, amic Marsillach, ha estat l'amic Melquiades dels espanyolistes.

L'origen de la passa

Ja sospitavem, com a bons republicans que la culpa de la passa la tindria el clero. No hi havia dubte. Tois aquells capellans que invadiren Barcelona el dia de la Mercè ens la portaren. Però mancava la confirmació oficial.

Aquesta confirmació la garanteix el senyor Martí Ventosa. Millor dit, el senyor Martí Ventosa no culpa al clero de la passa, sinó an el pobre Vila Marieges. El raonament d'En Martí Ventosa és aquest:

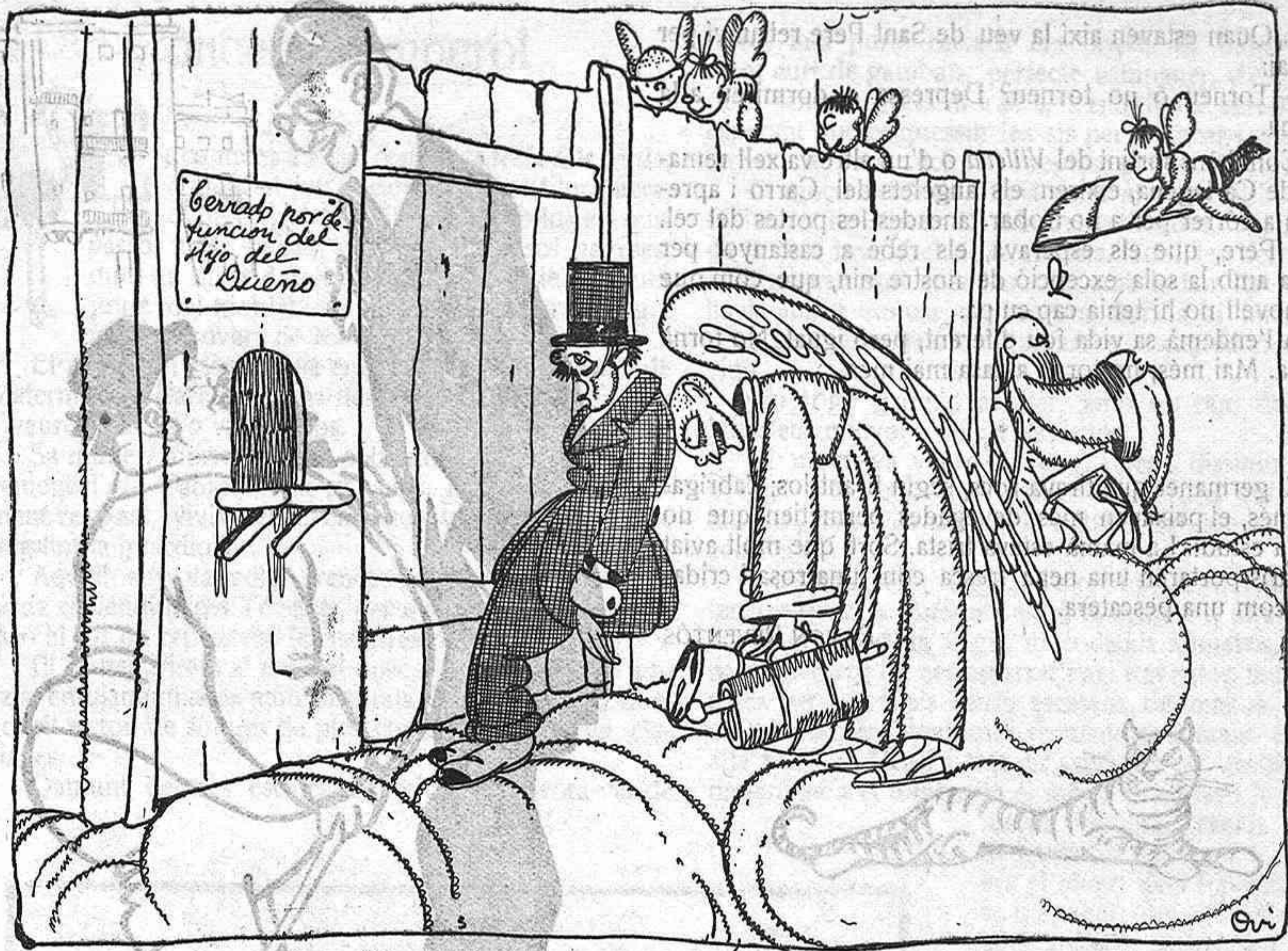
—El ceptre que el pobre Vila Marieges entregà a la verge estava infectat, i naturalment, els milers que besaren el ceptre agafaren i escamparen la «grippe».

En Martí Ventosa, amplia l'acusació.

—En Vila Marieges ha estat el primer foc d'infecció.

—Què cerquen, senyor Diògenes?
—Un germanòfil.

A LES PORTES DEL CEL

—Recristol... Aquí també hi ha la passa?

El nin que jogava amb els estels

No hi ha persona, especialment de infant, que per la faç, pel gest o les aficions no se sembli a una bestioleta; aquest noi, del qual vui parlar-vos, era com un d'aquests gats completament blancs de pel, d'ull blau puríssim i sorts com una campana. Uns gats diferents dels altres, sense vivor, sempre quiets, que no esgarrapen.

Era molt rós, els llavis de color de rosa i la cabellera rossa, rossa... Esdevenia molt sovint, que deixés el cercol i assegut en un esglaó de l'escala del jardí, restés amb la boca mig badada i els ulls molt oberts mirant enlloc o lluny.

Tenia un germanet, molt poc més petit que ell, el qual semblava un pollí foll, tot era córrer d'aci d'allà, tot assajar-se a tirar pedres i a ventar guitzes. No estava mai quiet, sa mare deia que tenia els còs ple d'argentviu.

Després s'ha sabut que somniava mirant lluny, el noi de la pell de lliri blanc. Volia anar amb els querubins a jugar amb les estrelles. Déu Nostre Senyor hi accedí.

Un dia, al germanet esbojarrat com un pollí el portaren a casa d'uns parents, allí cada matí anava a veure'l son pare i li portava joguines i li feia petons, molts petons i moltes joguines; tants i tantes, que el noi arribà a creure que potser el papà en feia un gra massa.

Passades unes setmanes anaren a cercar-lo, a l'arribar

a casa la mamà semblava que volia menjar-se'l. El germanet no hi era, preguntà per ell i li respongueren que era al cel amb els angelets i efectivament hi era.

Quan arribà al cel el noi et rós no tingué ni que trucar, el sortiren a rebre tot d'angelets que eren nens com ell amb unes minces ales a l'esquena, un les portava de papellona, l'altres d'espia dimonis i molts com de colomí; per la estirada que un entremaliat li donà, vegé que ell també en tenia ja d'ales, eren de ploma les seves. Lo que no trobà foren querubins, aquells dels altars que només tenen cap i ales, com els caps-grossos cap i qua.

Sant Pere després d'amoixar-lo, donà permís a tots per a que anessin a jugar; primer estigueren en la carretera de Sant Jaume i amb aquella pols d'estels feren muntanyes i túnels i pans de crostons i de barra.

Després, al passar la Terra per sota d'ells, hi hagué un pipí general per a rentar, ben rentat, el jardí de la casa del nostre nen i seguidament anaren al Carro a jugar als quatre cantons. Avorrits d'això començaren a discutir sobre si anirien a la Lluna o arribarien fins Aldebarrán que es veia lluny, molt lluny...

Els partidaris d'Aldebarrán deien que era precís que el nou company veiés com més aviat millor el diamant del cel.

Els de la Lluna, contestaven que si començava per les maravelles després lo petit no li faria cap efecte.

Un partidari de la conciliació proposà anar a Siri, però els Aldebarranistes contestaren que era massa a la

vora. Quan estaven així la veu de Sant Pere retroní per l'espai:

—Torneu o no torneu? Depressa o dormireu a la serena.

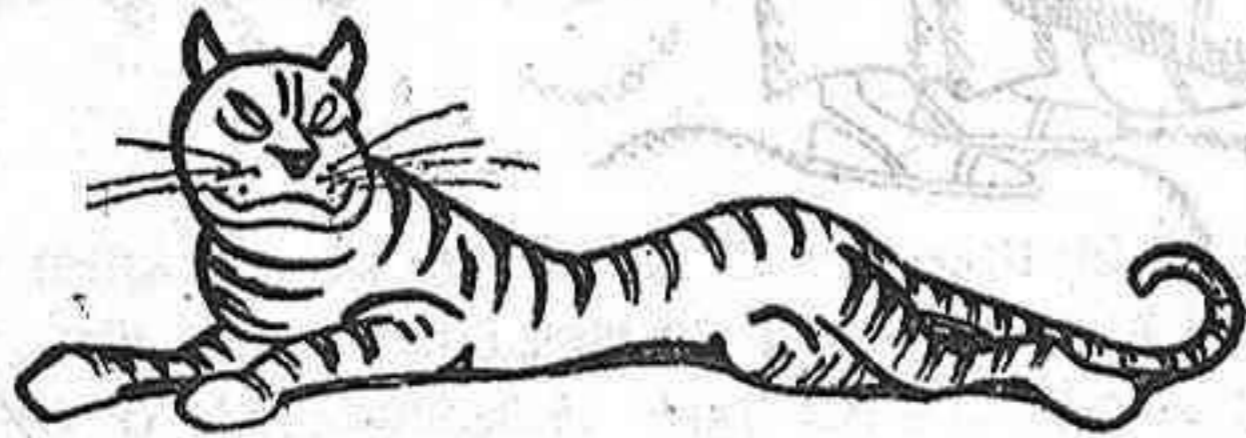
Com bèns sortint del *Villena* o d'un altre vaixell remader de Cartagena, eixiren els angelets del Carro i apretaren a córrer per a no trobar tancades les portes del cel. Sant Pere, que els esperava, els rebé a castanyot per barba amb la sola excepció de nostre nin, que com que era novell no hi tenia cap culpa.

A l'endemà sa vida fou diferent, però igual. No tornà a casa. Mai més; no tornà a casa mai més.

* * *

El germanet que tirava rocs, seguí tirant-los; l'abrigaven més, el peixaven més, devegades permetien que no anés a estudi. La mamà estava trista. Sort que molt aviat de París portaren una nena fresca com una rosa i cridadera com una pescatera.

RAMON REVENTÓS

La grippe

La grip n'és vinguda. Per molts, de la França, per altres, de Rússia, per mí del Japó; i abans de que'm mòria, voldria endilgar-vos, amb dolça tonada, molt trista cançó.

Hi havia en un Regne curull de misèria, el tifus, la pesta, la grippe i demés, i molts visitaven ben prompte la Seca, que habita unes terres on regne el no Res.

La gent, espantada, cridava an els metges, diguessin com fer-ho per viure tranquils, més ells responien: «cognac i xarel·lo són dues begudes que maten a mils,

aquestos microbis traidors i canalles que arreu del planeta n'escampen la mort, i cal preservar-se d'aquestes bestioles bevent, a tot pasto, xarel·lo del fort.»

Mes ail més hauria valgut que aquests metges en lloc de donal-s'hi remeis tan ardents, haguessin, bon caldo, donat per recepta seguit de paciència, i *bons aliments*.

Ben prompte és notaren d'un règim tan líquid els tristos, tristíssims primers resultats, i fou, que les mones, si es vol *paperines*, sumaren, de sobte, molts més atacats

que abans, ni la pesta, el tifus, la grippe, encara que fossin extesos arreu, pogueren en mesos, sumar d'epidèmies malgrat la brutícia d'eix poble de Déu.

B. DELGÁS

—Vostè ho creu que s'en anirà d'Espanya?
—No; es quedarà; però ell mateix es proclamarà President de la República.

Al voltant d'una subscripció

La benemèrita societat «Econòmica dels Amics del País», per iniciativa del seu digne president el nostre bon amic don Albert Rusiñol va obrir, no fa gaire, una subscripció pública per a atenuar les necessitats de les famílies pobres que hagin sigut víctimes de la maleïda epidèmia que encara cueja.

Però els bons iniciadors se llamenten, amb raó, de que a pesar dels dies transcorreguts no s'hagin apuntat a la llista de subscripció moltes entitats i molts particulars que podrien i deurién fer-ho. La consigna, per a donar més força i serietat a la subscripció, fou de no invitar-hi a ningú. Oberta l'esmentada llista, amb sumes bastant crescudes, per dos bancs catalans importants, dos còrcols aristocràtics i dues societats econòmiques de empenta, semblava que havien de sortir tot seguit imitadors que a la proporció dels seus cabals cooperessin a tan benèfica obra; però no ha estat aixís, desgraciadament. Són moltes, moltíssimes les cases que se suscriuen, però no ho fan., o tarden a fer-ho les que més podrien. Per exemple: els bancs estrangers que tant suc treuen de Barcelona. Què fan?... ¿què esperen els bancs estrangers de la nostra ciutat, per a ajudar a socórrer les víctimes de la passa?... La llista està oberta fa dies i ells, els bancs estrangers que guanyen tants mil·lions a espatlles nostres no hi estan apuntats encara. ¿Esperen, pot-ser, que el nostre bon amic Albert Rusiñol s'hi presenti amb la safata?...

¿Es que han posat casa aquí per a estar a les madures i no a les verdes?...

Una mica més de caritat, senyors!...

Concert camperol

EN comptes d'anar, com cada festa a la tarda, a jugar al *tuti* al cafetó de cal Lluriguera, el moço del Mas-Llupià encaminà els seus passos a cà'n Feixas, un pilotet de cases pageses, que un hisendat, tres vegades alcalde i dugues jutge del poblet, aixecà per a donar alberg a varis masovers de les seves terres.

El moço del Mas-Llupià era vidu i tenia a la casa de Maternitat de Barcelona una nena de vuit anys, que anava a veure cada sis o vuit mesos.

Sa muller, morta, dormia sota una creueta, en el petit cementiri de Cabrera, feia sis anys, i el vidu, aparentment resignat, vivia sense amoinos visibles, treballant i omplint la guardiola.

Aquell any va voler trencar la costum, i aprofità la tarda esplèndida del Totsants, per a anar a donar un visitaço al siti on reposaven les cendres de la ex-muller.

El cementiri era al cor del bosc, i no's veien les parets emblanquinades amb màquina de sulfatar fins que, aclarit el tou de soques de pins contrafets, deixaven clarianes.

Damunt de tres escales de rajola, amb vora-viu de

ferro, una porta reixada era oberta de bat-a-bat, i un xicot curt de gambals, perfecte campaner d'església forana, sense negocis ni trafics, s'entretenia cercant bolets esperant que caiguessin les sis per a tancar i anar a portar les claus a la rectoria, i repicar pel toc d'oració.

El moço del Mas-Llupià entrà al cementiri: conegué el lloc on reposaven les cendres estimades, lligant un ram de flors al braç dret de la creueta. Collí les herbetes del entorns, canviant unes paraules amb la família Mata, qui havia anat a ofrenar una corona florida al ninxo de la seva propietat, fins que deixaren completament sol al vidu.

No trigà gaire a arribar, amb un ram de flors, la Mundeta, minyona de càl Raventós.

El moço va veure-la venir, i per a dissimular, vinga pecigar a la terra que acotxava la morta volguda, posant-se granets de sorra a la butxaca del gec de vellut de color d'oli.

No's veia venir ningú, ni s'oia un soroll. Anava a enfosquir quan la Mundeta entrà al cementiri atrafegada.

Com no sabia llegir, ni coneixia números, ni recordava fixament on era enterrat l'avi Raventós, feu com qui cerca per entre els rens escassos de ninxos. Després, desesperant-se, avençant i reculant, reclamant enguniosa a la mare de Déu i a tots els sants del cel, acabà per anar dretament a la tomba on el moço del Mas-Llupià continuava recollint granets de sorra,

demanant-li per favor li digués on era el ninxo dels Raventós, treint-se un paper, que ell llegí amb veritable ansietat, guiant-la a un angle de la mansió mortuòria.

I un cop allí, aguantant-se ambdós el riure, fent com qui compta ninxos, voleiant el paperet, s'acostà an ella, fent un petó esplèndid damunt la rosa d'una galta dolça i frescal.

Després deixaren el pom de flors al ninxo que se'ls escaigué, i fugiren, compungits, per entre els pins i els brucs, parlant baix-baixet, separant-se a la bifurcació del camí, sense gaires cerimònies.

* * *

Havia succeït que el moço i la minyona simpatitzaren, i que no sabent com fer-ho per a lligar caps, entendre's d'una vegada, sense ésser vistos, decidiren trobar-se allí.

El cas xocant va ésser quan el moço de cà'n Llupià anà a la rectoria per a tirar endevant el casori, el rector una mica enfadat, li va dir que sabia lo del petó... i altres coses.

A la *cuanta* el campaner va enterar-se de tot, amagat a la copa d'un pi, doncs la majordona era molt lleminera i li agradaven les coques amb pinyons.

BRU
NET

—Nola, una epidèmia així tots la voldriem tení.

J. COSTA I POMÉS

El caçador resignat

M'ha divertit molt aquell vellet que assegut al costat meu al tren explicava als seus companys lo molt que se havia divertit en una cacera feta el dia abans. He estat a punt de preguntar-li si formava part de la colla de caçadors de gorres de Tarascó, però després m'he repensat. No, els amics de Tartarin mentien i el meu company deia la veritat, tota la veritat. Mica més o menys s'ha expressat així:

Sortí de casa negra nit encara, acompanyat del gos, vui dir la gossa, i camini per les vinyes en direcció a Pomar. Al clarejar diguí: fem pa i trago; mentre ho feia sento una remoreta i la gossa s'acosta a unes bardices i comença a remenar la qua, jo li crido:

—Busca'!

Ella busca, borda i no surt res. Li vento cossa i la aparto, apunto i tiro.

—Pum...!

Sols aleshores i caminant cap a mi surt d'entre les herbes el gripau més gros que he vist en ma vida. Amb tot i el fàstic que em fan aquestes bèsties, m'acosto i l'examino. Ilès. No l'havia ferit ni un perdigó. L'aixafo? No. Diu que es mengen els llimacs i altres bestioetes més fastigoses que ells.

Després ne vegí de caça! Remades de perdius que es feien empaitar de turó, posant-se sempre quasi a tret, però no passant mai del quasi. De conills, nou. Sembla mentida, eh? Nou. Un sol era a tret, però la gossa me el tapava. L'ha empaitat, s'han ficat dintre una rasa i jo vinga esperar que me'l portés. Res. Un quart, res. Mitja hora, res. Per fi tement haver perdut gos i conill jo que apunto a una pinya i faig foc, la toquí de ple a ple. El gos comparegué, el conill no.

Què farem ara? A casa. Baixavem vinyes a través quan al tocar a la caseta d'En Serra, la *Chula* se'm planta. Penso:

—Ara.

Preparo la escopeta i dic:

—Busca'!

—Ella borda, surt una bèstia de sota un cep i jo tiro.

La gossa me la porta delicadament era una gallina. No sé a qui dec pagar-la perquè ben a la vora no hi havia cap casa. Avui ens la menjarem.

Ja veuen quins tres trets per a caçador, però vaig divertir-me com pocs dies en la vida.

Jo llegia una revista de braus de «El Diluvio» on l'Azares diu:

Quando hay toro, no hay torero.

Tampoc volguí mostrar-li.

Després En Massó i Torrents, explicà d'una cacera que havia vist la vigília on tots els homes cridaven darra del conill.

—Uuuuuuu...!

Però després de lo del vellet, lo del filòleg no interessà a ningú.

Històric.

Una pagesa arriba a l'estació de Barcelona portant un tocinet viu, regalo que vol fer als amos de la masia.

Al baixar del tren li diuen que té d'anar a la barraca a fer la declaració i pagar el corresponent impost.

La dona se n'hi va:

—Deu vos gord!... Es aquí l'oficina dels porcs?...

ORGANOGRÀFIA GENERAL DE TODOS LOS INSTRUMENTOS MUSICALES, per Eusebio Bosch Humet. — Quan encara es parla amb elogi del senyor Bosch Humet amb motiu de la seva hermosa partitura d'òpera estrenada al «Bosque», surt a llum aquesta obra interessantíssima deguda a la seva ploma, que ve a refermar els seus mèrits de musicògraf acientat. En ella s'hi estudien per ordre cronològic tots els instruments des del naixement de la música. Tenim a la vista el primer volum, que compren des del piano fins al bombo; i per les traces, es veu d'una hora lluny, que's tracta d'una obra sumament pràctica, sense enfarregs literaris; un llibre purament tècnic, pensat i compost per un music intel·ligent que no està per a històries... encara que va de dret a la història i sap treure'n el que li convé, llibre que farà un gran bé als aficionats i, sobre tot, als alumnes de l'escola de sorts-muts de la que és digne professor el senyor Humet. Acompanyen al text, un grapat de curioses il·lustracions i un pròleg del celebrat organista senyor Goberna.

SEPT SCIENCIES

GLOSARI

ESPURNES DE LA GUERRA

JA HO DEIEN

Ara que la desfeta dels imperis centrals és un fet, ara que En Wilson amb ses notes ha enviat un Jaque al Kaiser; que els exèrcits alemanys reculen metòdicament, sapiguent del cert el dia i l'hora que tenen d'eixir de Bèlgica i França, perquè aixís ho tenien apuntat els seus Estats majors matemàtics; ara que han perdut la guerra perquè aixís ho tenien previst, ara els nostres germanòfils per a no ésser menys previsors que els seus amos han mirat les seves llibretes de profetes calculadors i han trobat apuntat «Que ja ho deien».

An els que quan varem començar a escriure gloses a l'ESQUELLA el jorn mateix de la movilització ens arrencaven els números de les portes de la llibreria, s'han girat dient-nosseriosament: «Que ho deien que havien de perdre». An els que quan varem anar a Perpinyà ens deien comprometedors, i bojós, i malvats, i fanàtics; i que anar del braç amb els vençuts era posar a Espanya en un afront, ara surten dient «Que ja ho deien». An els que quan varem anar a Itàlia ens enviaven anònims dient-nos «No el passaràs més el Piave. T'en pots despedir. Dona recados als de Udine, ara els trobem desanonimat, i ens diuen «que era clar», «Que ja ho veien». An els que havíem enviat manifestos als aliats també ens surten amb «Que ja ho deien», i per fi els esvalotadors que cridaven pels carrers i pels periòdics i per tot arreu, tractant als francesos de tontos, i als anglesos de mercaders, i als nordamericans

—Si no t'injecciones depressa amb suero Wilson, això acabarà en bronco-neumònia.

EX-VOTO à la "verge de la..." (a) GRIPIA

Per haver escapado de la «pansa» (a) GRIPIA
després de haver estado un mes i un dia
anclado en una quèzera sola i sola per comida
bevent conaco tres cebas. EYO ESTEVE '33

Ex-voto que ha decidit
dedicà a la Merceneta
el senyò Esteve, agrait.

de egoistes, ara que han guanyat també ho deien. Ells ho deien tot. Ells ho han dit tot. Empeltats de ciència alemanya ells no es poden equivocar. Tenen tanta confiança en les seves matemàtiques que saben del cert hora per hora quan tindran de recular, o d'anar-se'n, o de deixar-ho córrer. Ja preveuen els canons que els hi han de pendre a tal indret, els homes que els hi han de matar, i els presoners que els hi han de fer. Ells es diuen «A tal i tal hora i a tants minuts de tal dia havem de rebre, i reben de gust, i com que ho saben es queden contents, an ells els sabria greu tenir apuntada una desfeta i que els sortís una victòria. Ells no són homes, són tenedors, que quan els falla una suma es desesperen més per la suma que per la pèrdua que representa... i uns que tot ho balancegen amb tal que els comptes surtin clars, poden dir sempre «Que ja ho deien».

Dit i fet val més que ho «diguessin» i que no s'hagin errat de comptes.

Aquests pobres previsors arriben a fer compassió. Són el microbi reglamentat. El microbi neutralis. Els pautacopos.

L'Unamuno els diu troglodites i els hi lleva: són menys i són més. El troglodita no preveia i no tenia cultura. Caçava, dormia, mossegava, menjava cuixa de persona, però no duia llibre inventari. L'ex germanòfil... modificat és qui es mira l'endemà, l'home prudent, l'home previsor: Es el botiguer instruit.

Aixís com abans els guerrers portaven la creu a l'espasa, ells duen la baioneta clavada a la mitja cana. Quan poden embestir enforquillen i quan no poden prenen midés, escursant el pam i dient «Que ja ho deien».

XARAU

TELÓ ENLAIRE

LICEO

S'han publicat ja les llistes de la companyia d'òpera que debutarà, segons referències el dia 23 del corrent. Criden en elles l'atenció el floret d'obres noves per a estrenar i l'excel·lència del quadro d'artistes, molts dels quals són de primera categoria.

Actualment s'estan activant els assaigs de les òperes *La dannazione di Faust*, *Don Giovanni*, *Fra Diavolo* i *Manon*, que seran de les que's posaran en escena més aviat.

Els filarmònics aficionats estan d'enhonorabona.

ROMEA

El *Don Joan*, d'En Dumas, arranjat per En Vilaregut, que acaben de donar-nos a conèixer els actors catalans de Càn Fabregas, no ha tingut per al nostre públic altre interès que el de document històric, amb el qual els amics de fer comparances hauràn pogut constatar la superioritat del *Tenorio* d'aquell senyor tan romàntic i tan melós que's digué Josep Zorrilla. Aqueix *Don Joan* francès resulta, a les clares, un subjecte més barrut, més mala persona i, per tant, es fa més antipàtic a l'espectador. Pot-ser la figura és més ferma, més tot d'una peça; pot-ser aqueix protagonista es comporta amb més veritat i més lògica, dintre del seu esperit maligne que li domina la voluntat; però com que, segons opinió corrent, si en la bellesa no hi ha al mateix temps bondat, no pot qualificar-se de veritablement estètica, d'aquí vé que aqueix *Don Joan* no s'enlaira un sol moment i de que els seus parlaments, interessants sí, però plens de fel i traïdoria, no arribin al cor de l'auditori.

L'obra teatralment considerada, no és pas dolenta. Els personatges, fins els més secundaris estan ben definits; conté escenes que denoten la mà mestra d'un expert comediògraf tant com en el diàleg s'hi trasllueix la pràctica excel·lència del

eminent novel·lista. Però amb això no n'hi ha prou quan el defecte radica en l'ànima d'una producció dramàtica.

Els artistes del «Romea» n'han tret tot el partit possible, interpretant aqueix *Don Joan* d'una manera discreta. En Giménez dona tota la despreocupació i tota la brutalitat degudes al protagonista. La Casals, bé; la Baró, bé; la Pino, més que bé i els altres ajudant al bon conjunt.

Per a demà s'anuncia l'estrena d'una obra còmica en tres actes, *L'hoste mil·lionari*, arranament d'En Carles Capdevila.

ESPAÑOL

Després de la tanda de *Tenorios*, que ha proporcionat sengles entradons a aqueix popular teatre, s'ha reproduït amb el mateix èxit d'abans la famosa producció poemàtica *Montmartre*. Millor dit, no hi ha hagut tal reproducció, sinó una continuïtat, tota vegada que quasi bé cada dia s'han vingut fent les dues obres seguides; per lo qual els actors catalans de la companyia Borràs han demostrat una resistència heroica. Es mereixen la creu de ferro.

Ahir degué anar la primera de *L'Urpa o sia La Garra*, que diuen els anuncis de l'Empresa; la famosa i discutida obra d'En Linares Rivas, traduïda al català per En Joaquím Pena. La setmana que vé parlarem de l'execució d'aqueix drama; només de l'execució, per tractar-se d'una producció ja prou coneguda a Barcelona, on (gràcies a Déu), quasi tothom parla i entén el castellà.

I per a dintre de pocs dies se prepara un aconeteixement: l'estrena d'una obra còmica de circumtancies original del nostre amic En Jacme Rusiñol, *Bataneros en Comandita*, sàinet de males costums financeres, una obra que fiblarà de valent i per a la qual existeix una grandíssima espectació.

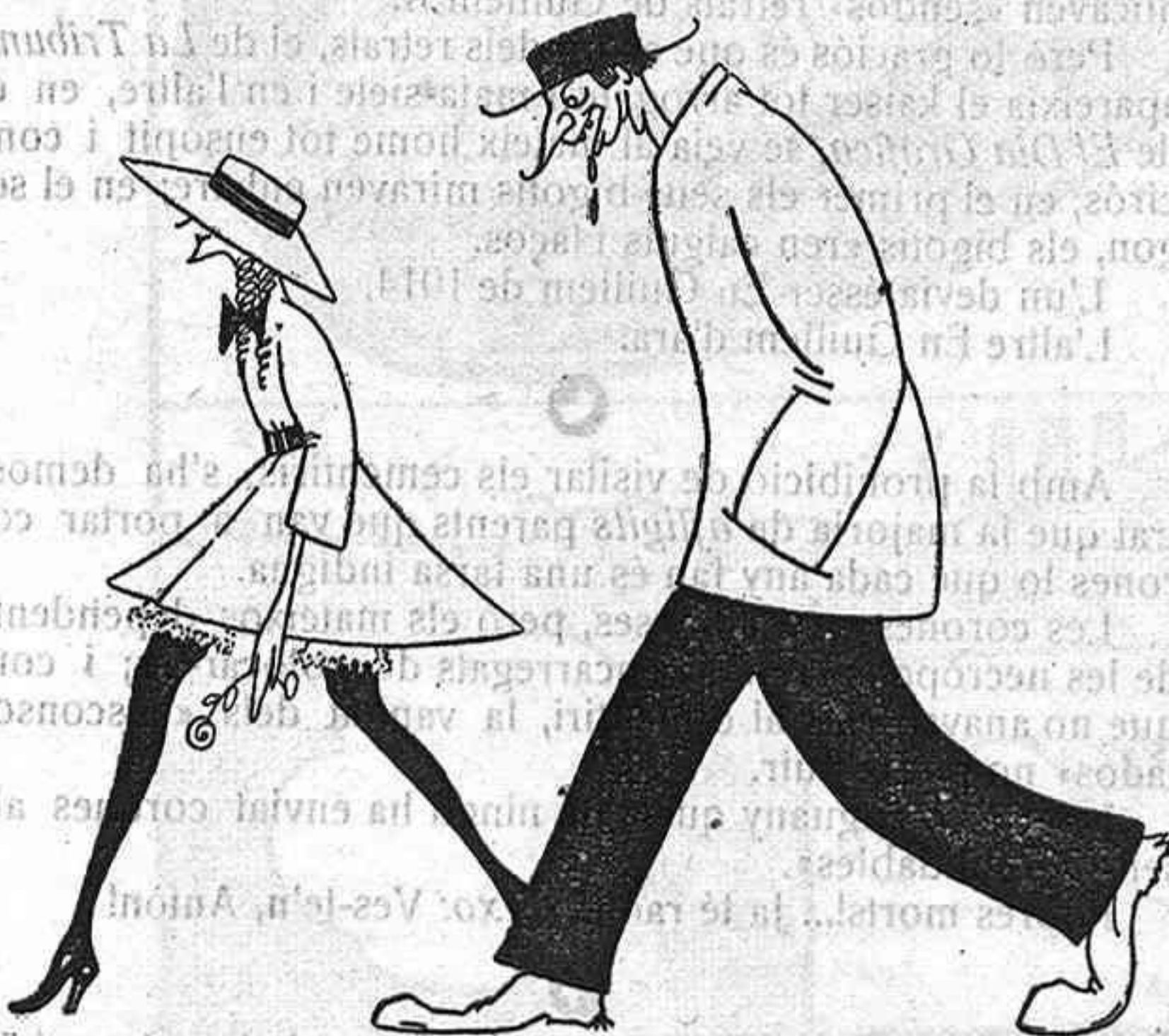
Que tot vagi bé i que sigui un noi.

GOYA

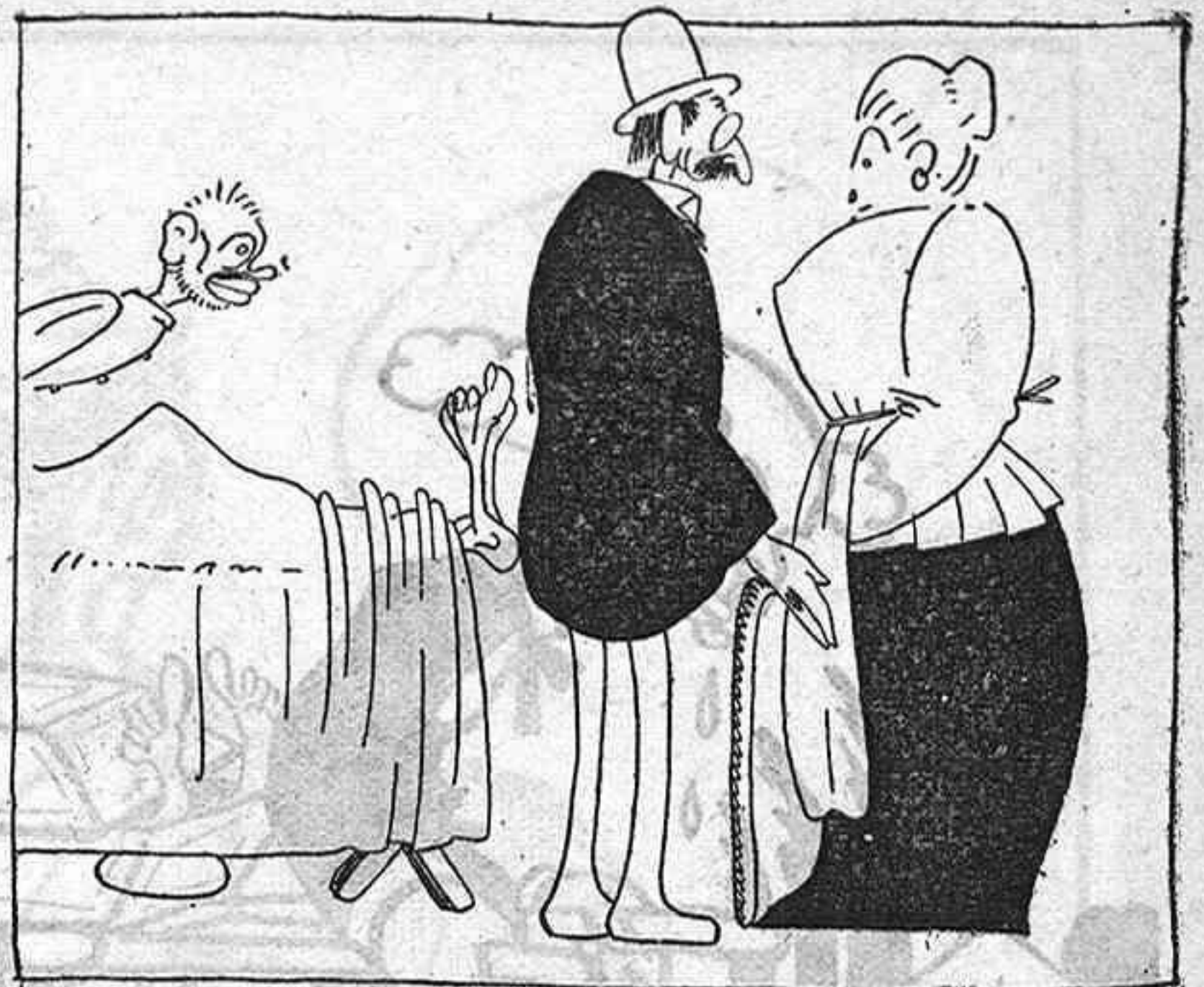
Una bona pensada va tenir l'amic Blasco, al contractar per a una sèrie de funcions als celebrats dançarins russos. Es, realment, un espectacle que val la pena de veure's. I el públic, entenent-ho així, omple cada nit la sala.

Darrerament s'ha estrenat al «Goya» una obra còmica francesa traduïda pel senyor Prada amb el títol de *¡Cásate y verás!* Es un divertit *vodevill*, dels decents, però quelcom antiquat en els procediments i... en l'idea.

Fa riure als apreciables morenos, i això és prou per a no tenir-li que faltar el respecte a l'autor.

—Noia, vas molt curta.
—Comprí'm un vestit més llarg.
—Oh, és que jo també vaig molt curt!...

El metge.—Sento molt haver-li de dir... però no hi ha res a fer.

El moribund.—Embusterol!... Sí, que hi ha una cosa a fer: pagar-te les visites, murri.

POLIORAMA

Després de *El Rayo*, que ha obtingut l'esplèndida acullida de rialles de sempre, s'ha reprisat la xistosa comèdia *Pastor y Borrego*, en la qual En Güell i els seus subordinats hi estan senzillament admirables. El públic s'hi diverteix de valent. I aquí pau i després glòria.

COMEDIA

D'aconeteixement poden calificar-se les representacions de *Don Juan Tenorio* y *El Nuevo Tenorio*, donades an aquest el·legant teatre, puix ha sigut, sobre tot en son conjunt, un dels millors Tenorios de la temporada. Principalment per l'acurat treball d'En Vico i la senyoreta Martí protagonistes de dites obres.

No cal dir, doncs, que per un i altre motiu felicitem a l'Empresa i desitgem que *El hombre que ríe* estrenat la passada nit, agoti el paper de la taquilla com passà la darrera setmana.

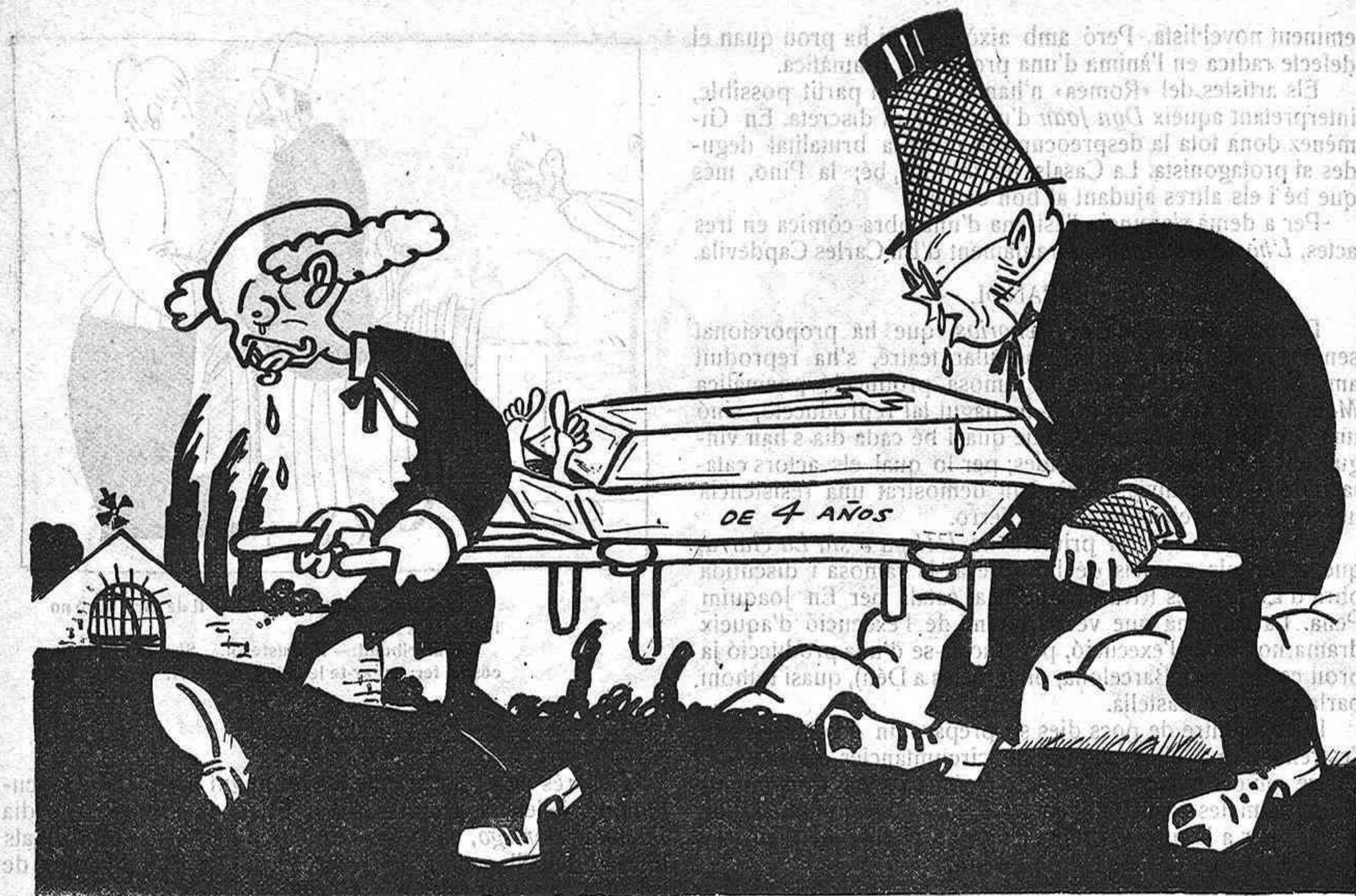
Divendres, diada de Tots-Sants, i diumenge dia festiu pel Campionat, se celebraren una sèrie de partidets sense importància; una espècie de moxiganga futbolística.

Els del *Barcelona* feren una tanda de goals al *Martinenc* i *Badalona*, és clar que si aquestes proeses s'han de confirmar en els partits veniders, no hi ha cap observació a fer-hi.

Els del *Real* exhibiren dos equips forans, el *Manresa* i *Villafranca* que demostràren bona voluntat; però tots els començaments són costosos i la ciència és suplida per la voluntat en aquests cassos.

Res més de trascendental que fer menció, ni per terra, ni per mar ni pels aires. Com si diguessim, calma en tots els fronts.

Diumenge vinent és probable que's reanuin les hostilitats amb aquell braó ja peculiar en tots els camps. Als de *l'Espanya* els hi correspòn tornar a Sabadell; la veritat que

és un xic massa fort haver de jugar-hi dos partits seguits. Sabem que no serà pas l'Alemanys qui anirà a arbitrar-hi. Per cert que aquest xicot guardà un tant bon record de sa visita al *Athlètic* que al remercia'ls-hi les atencions amb ell tingudes entre altres coses els hi deia: «Lo que lògicament correspondria a vosaltres és que os deportessin a l'Àfrica Central i a ben segur que aquelles kàbiles encara ne protestarien». Aquesta carta ha estat pels bons sabadellencs un cop més fort que la descalificació del camp.

Pel demés estem abocats als partits *Barcelona-Athlètic* i *Espanyol-Inter* que en aquests moments tenen el dò d'esdevenir emocionats per les sorpreses que sempre ens guarda aquest deport.

Ja veurem lo que podrem contar-ne.

STOP

ESQUELLOTS

Els senyors doctors de la «Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona» ja han dictaminat respecte a la *grippe* i a la manera de combatre-la.

En conclusió, aconsellen als barcelonins, per a no agafar-la, una cosa molt senzilla: que ens posem carettes protectores.

Para este viaje...

Això podien esperar a dir-ho el dia de Carnestoltes.

Dilluns fou el sant del senyor González Rothwos. Per aquesta causa el nostre *Sanxo* va rebre infinitat de felicitacions.

A nosaltres... que ens perdoni.

Nosaltres esperarem felicitar-lo quan les subsistències se vinguin al preu de la taxa.

L'enterro de la Neutralitat Espanyola

Al Escorxador de Sant Martí s'ha inaugurat un procediment per a pelar els tocinos.

Diu que és un procediment més senzill, més elegant, més higiènic.

Com si diguessim, una manera de pendre el pèl... decentment.

Felicitem als senyors garrins per la millora.

Dimarts passat, tant *La Tribuna* com *El Dia Gráfico* publicaven «sendos» retrats de Guillem II.

Però lo graciós és que en un dels retrats, el de *La Tribuna* apareixia el kaiser tot arrogant i mata-siete i en l'altre, en el de *El Dia Gráfico*, se veia al mateix home tot ensopit i concirós; en el primer els seus bigotis miraven enlaire; en el segon, els bigotis eren caiguts i laços.

L'un devia ésser En Guillem de 1914.

L'altre En Guillem d'ara.

Amb la prohibició de visitar els cementiris, s'ha demostrat que la majoria de *afligits* parents que van a portar corones lo que cada any fan és una farsa indigna.

Les corones eren admeses, però els mateixos dependents de les necròpolis eren els encarregats de colocar-les; i com que no anaven *vius* al cementiri, la vanitat dels «desconsolados» no podia lluir.

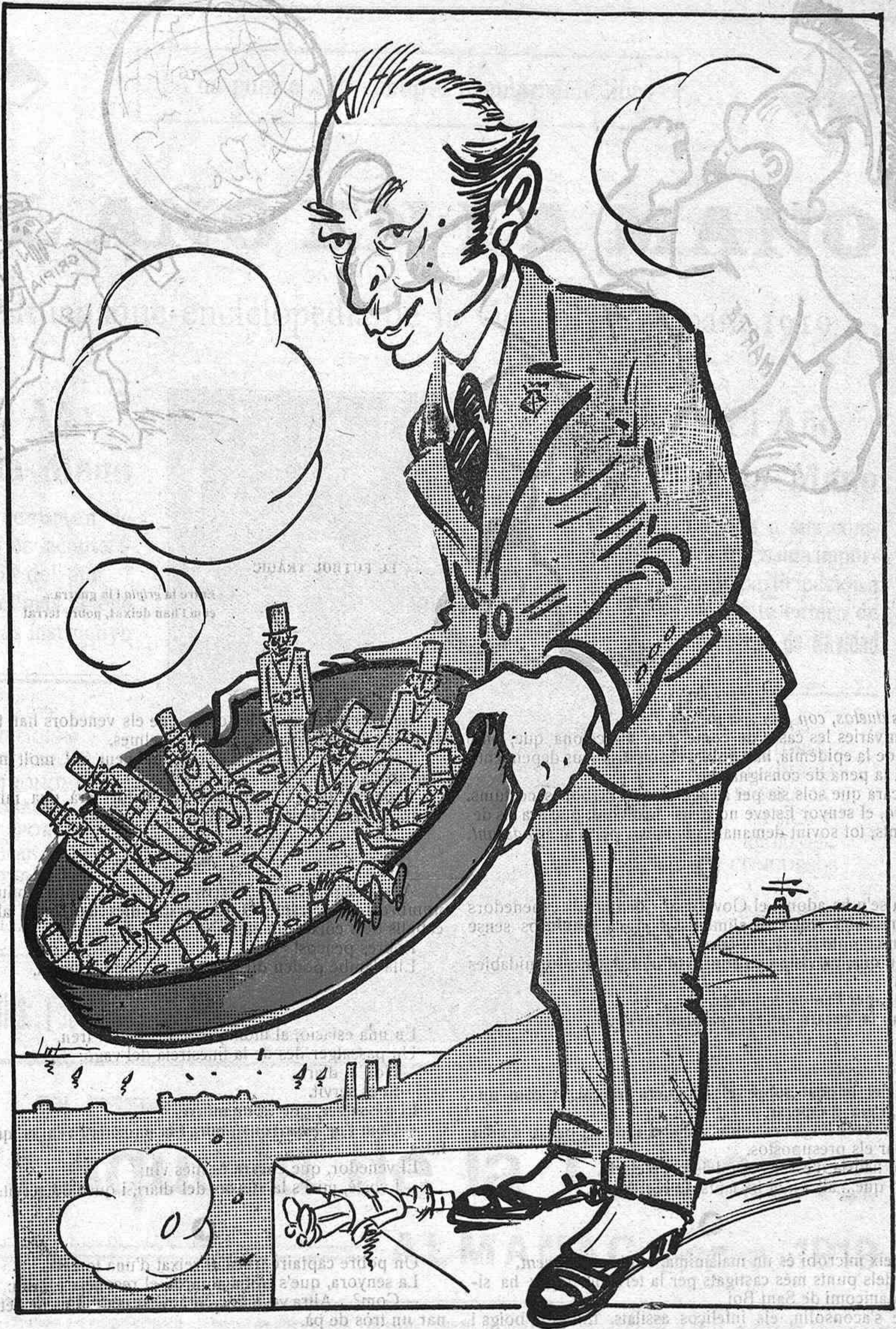
I per això enguany quasi bé ningú ha enviat corones als seus «inoblidables».

Pobres morts!... Ja té raó el *ditxo*: Ves-te'n, Antò!

Cinc mil quilos de bacallà en males condicions han sigut llençats al mar.

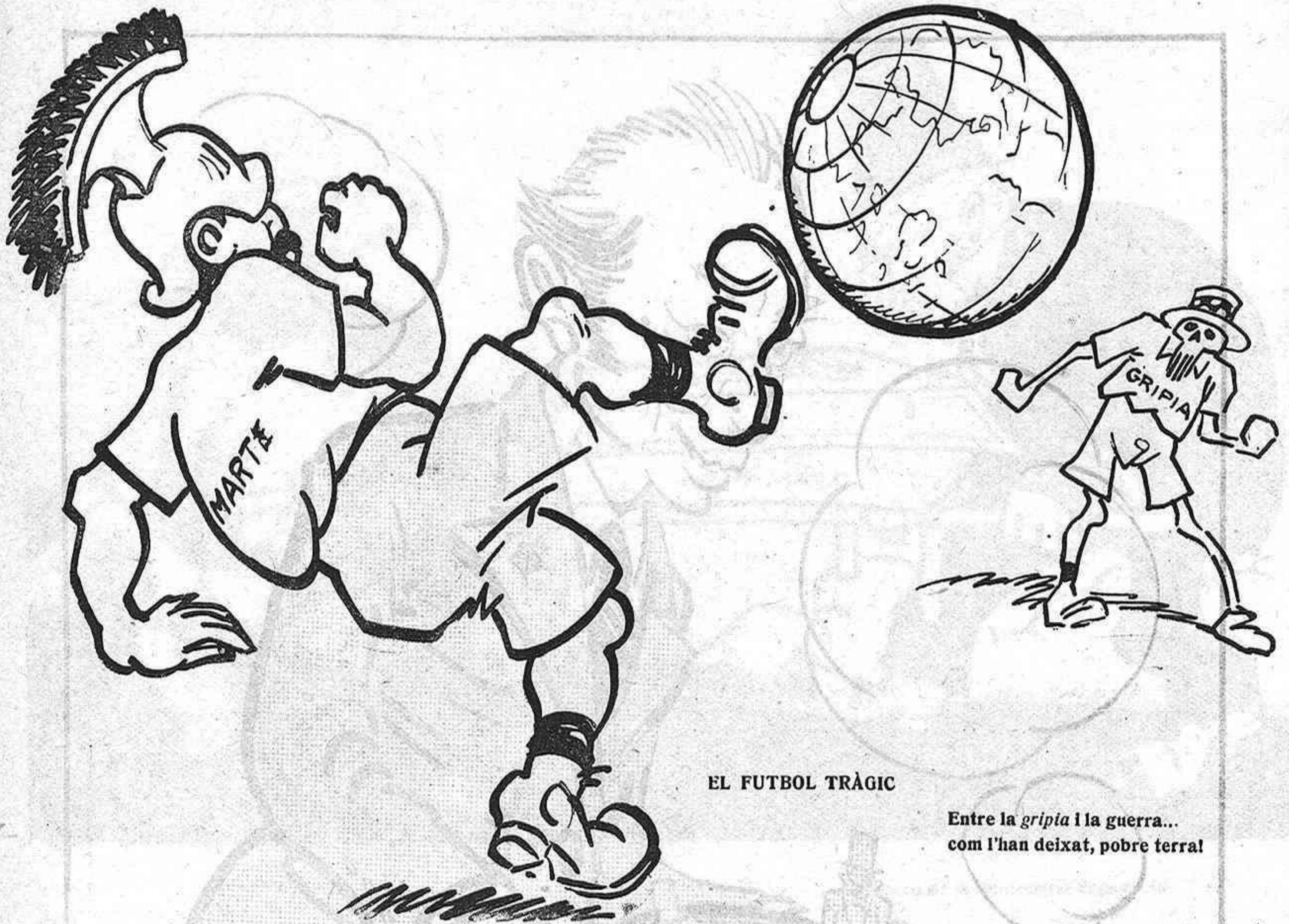
Lo que hauran dit els bacallans, al caure a l'aigua:

—Ja som a casa!

EL GOVERN MUNICIPAL

—Ja ho veuen, tanta colla i, ben garbellats, no arriben a la dotzena.

EL FUTBOL TRÀGIC

Entre la gripia i la guerra...
com l'han deixat, pobre terra!

Los duelos, con pan son menos.

Són varies les cases de comerç de Barcelona que, amb motiu de la epidèmia, han doblat el sòu dels seus dependents. Val la pena de consignar-ho. Encara que sols sia per a exemplaritat de bones costums. Però, el senyor Esteve no pensa una cosa: que ara els dependents, tot sovint demanaran *passes*., per a anar *passant*.

Ara se'n ha adonat el Governador de que els expenedors de comestibles vénen els aliments a preus fabulosos sense tenir en compte la cèlebre taxa. I diu que, en vista de l'abús, vol imposar-los formidables multes. Nol... per l'amor de Déu!... Si ho fa, encara ens els apujaran més!...

Lo del impost sobre els lloguers ha caigut com una bomba, i era d'esperar. Els pobres llogaters són els menys indicats per a ajudar a nivellar els presupostos. Això hauria d'ésser cosa dels propietaris. Sinó que... ai!... n'hi ha tants de regidors!...

Aqueix microbi és un mal'ànima. No té *enteniment*. Un dels punts més castigats per la terrible *gripia* ha sigut el Manicomi de Sant Boi. Que s'aconsolin, els infeliços assilats. Ells són boigs i tenen la passa. Els altres tenen la passa i es tornen boigs... cercant la causa i els efectes de tan imbècil enfermetat.

Sembla que una de les coses que els venedors han tingut la barra de encarir més són les espelmes. I això que és un article que actualment val molt menys que abans. Esperem que el senyor Governador farà una mica de flum... en això de les espelmes.

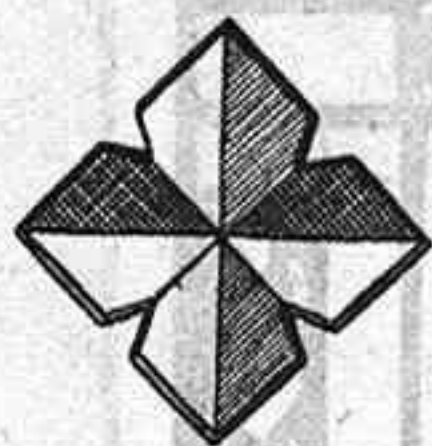
A conseqüència de l'excés de treball, amb motiu dels nombrosos enterraments d'aqueixos dies han mort alguns caballs dels cotxes funeraris. Pobres pencos! Ells també poden dir que han mort de la passa.

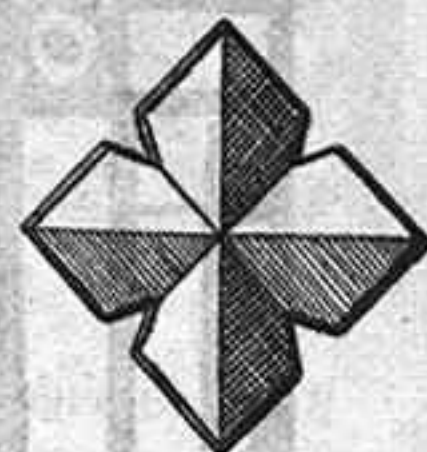
En una estació, al moment d'arrencar el tren. Un passatger des de la finestreta del vagó:
—Noi, el diari.
—Si és servit.
El passatger, que és un murri:
—Com t'he ensarronat; mira't la moneda i veuràs que és falsa.
El venedor, que encara és més viu:
—I vostè, miri's la «fetxa» del diari, i quedarà servit.

Un pobre captaire truca al reixat d'una torreta. La senyora, que's troba al jardí, el reconeix i li diu:
—Com?... Altra vegada!... Si aquest matí ja us he fet donar un tròs de pa.
El captaire, amb molta naturalitat.
—Dispensi, senyora, però un servidor està acostumat a fer dos àpats al dia.

Se ha puesto a la venta el popularísimo libro

EL AÑO EN LA MANO

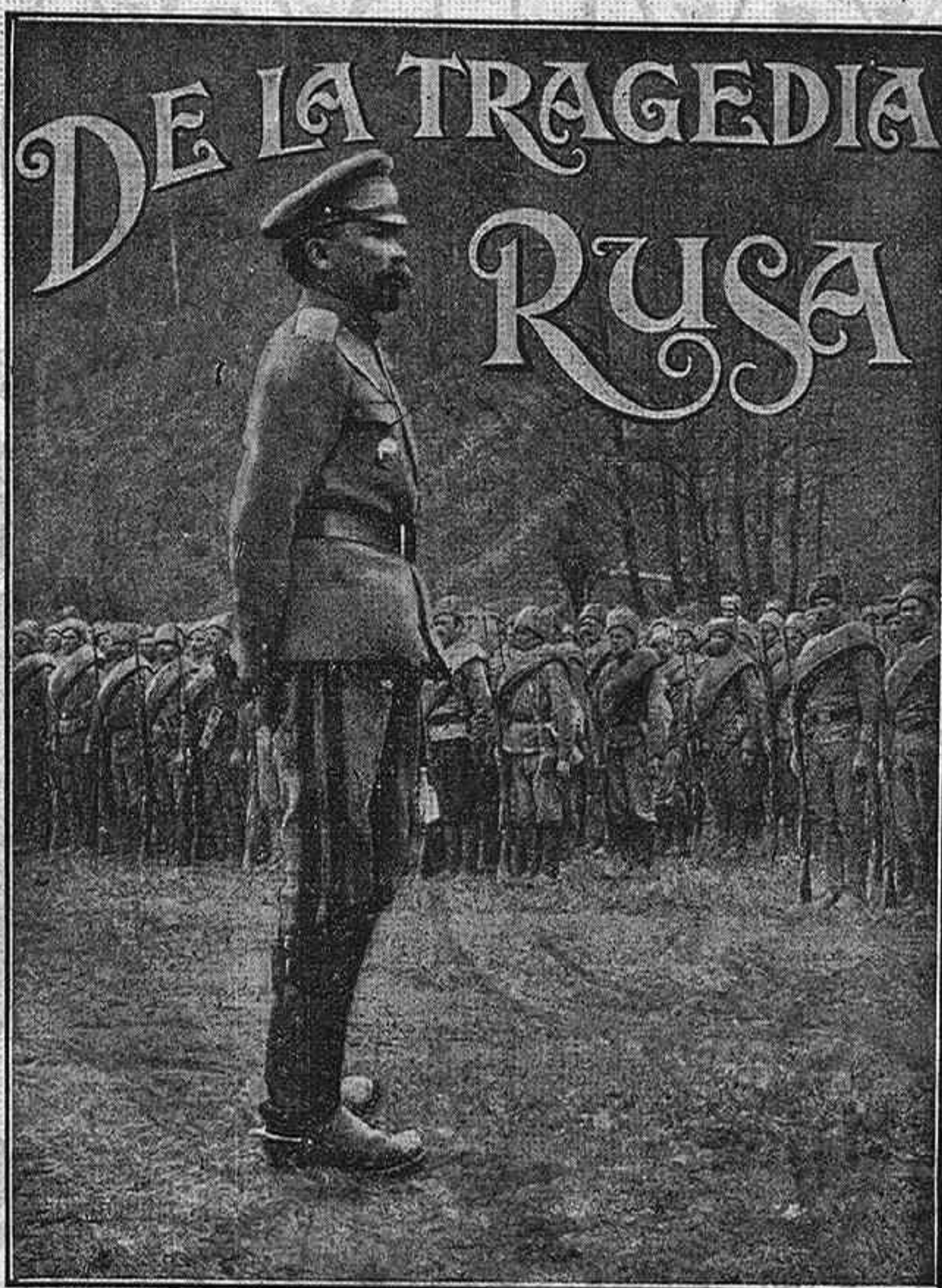
Almanaque-enciclopedia de la vida práctica para 1919

El Año en la Mano

es el resumen de
todos los aconteci-
mientos del año ::
:: Es el más ameno
y el más instructivo

ARTE
RELIGIÓN
TEATRO
ASTRONOMÍA
AVIACIÓN
SPORT
GIMNASIA
LITERATURA
AGENDA
MILITARISMO

En rústica: 1'50 ptas.

El Año en la Mano

regala a sus com-
pradores una impor-
tante participación a
un billete entero de
la Lotería de Navidad

VIAJES
HISTORIA
DIPLOMACIA
BIOGRAFÍA
MÚSICA
REGALOS
CONCURSOS
COCINA
INVENTOS
PASATIEMPOS

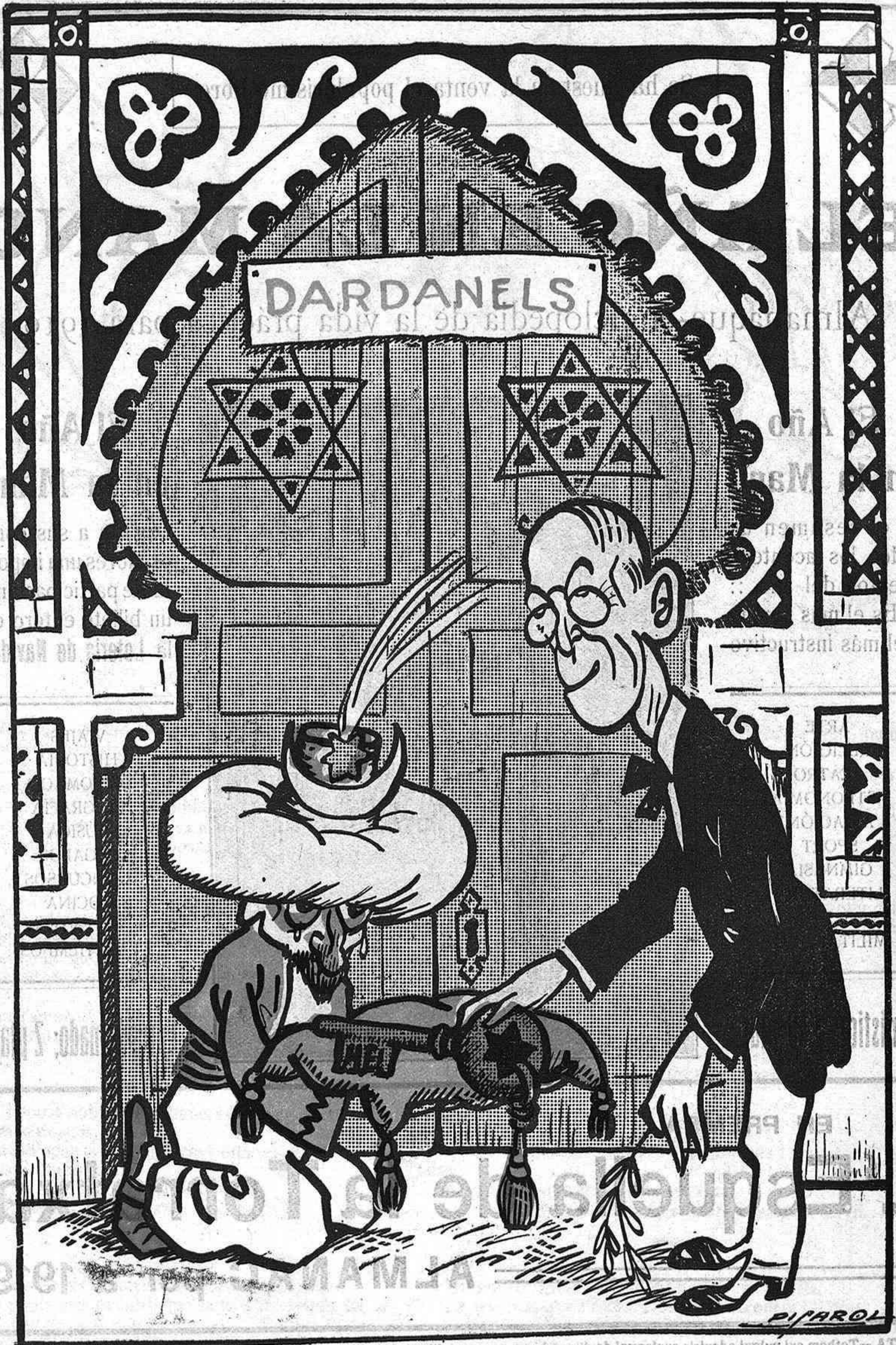
Encuadernado: 2 ptas.

EN PREMSA

L'Esquella de la Torratxa

ALMANAC per a 1919

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

WILSON AL TURC

—Si voleu que us deixi en pau,
vinga, doneu-me la clau.